

Tekst: Jeanet Aartsen
Beeld: Niek Stam

Gemeenten van de Protestantse Kerk zijn geroepen tot 7 kerntaken: eredienst, pastoraat, diaconaat, missionaire inzet, geestelijke vorming, kerkbeheer en aandacht voor kerk&Israël. Deze rubriek maakt een van die taken concreet.

*Voormalige
Oosterkerk
Vlaardingen is nu
plek van ontmoeting,
bezinning en
dienstverlening*

Van kerkgebouw naar gastvrije plek

Maandagmorgen in De Windwijzer in Vlaardingen. De koffie-inloop draait op volle toeren. Er zitten tientallen mensen aan lange tafels, er is geroezemoes, er zijn zelfgebakken koekjes. Even later is er een weekopening in de naastgelegen kerkzaal. Op de galerijen blijven de weggeefwinkel en boekenmarkt gewoon open. De voormalige Oosterkerk heeft overduidelijk een nieuwe bestemming gekregen. Op de gevel staat: 'Hier mag je zijn'.

'Een kerkgebouw afstoten geeft verlies, we zagen kansen voor een andere bestemming'

"Ik kom hier elke maandagochtend", zegt Fatiha terwijl ze haar kopje leegdrinkt. "Ik heb moeilijke jaren achter de rug, twee van mijn kinderen hebben diabetes. Hier kreeg ik hulp en heb ik contacten." Ze laat een kunstorchidee zien die ze net heeft uitgezocht in de weggeefwinkel en loopt even later naar de zaal voor de weekopening 'Licht op de week'. In een kring luisteren mensen naar een verhaal en een gedicht, en steken kaarsjes aan.

Groeien

Ruim tien jaar geleden voelde de Protestantse Gemeente Vlaardingen zich genoodzaakt om vier van de acht kerkgebouwen te sluiten. In een gebouw kwamen appartementen, een werd een kerk van Johan Maasbach Wereldzending, een ging plat voor nieuwbouwwoningen. Theo Werner is een van de mensen die vierde kerk, de Oosterkerk, wilde sparen: "Een kerkgebouw afstoten geeft een gevoel van verlies. Een groep betrokken kerkleden zag kansen voor een andere bestemming. We hebben toen letterlijk een klein plantje meegenomen naar de Algemene Kerkenraadsvergadering en gezegd: 'Geef ons de kans om in de Oosterkerk een diaconaal-missionair centrum te laten groeien.'"

Vrijwilliger Johan is klusjesman in De Windwijzer. Hij helpt nu even in de keuken. "Ik ben blij dat ik mijn steentje kan bijdragen", vertelt hij. "De sfeer is positief hier, de mensen hebben wat voor elkaar over." Fatima is hier ook verschillende dagen in de week te vinden. Ze helpt veel in de keuken. "Mijn Nederlands wordt hier steeds beter", zegt ze met een glimlach.

Gewoon beginnen

De Windwijzer groeide en werd een kerkelijke stichting, waarvan Theo Werner voorzitter is. Ben van Dorp, medebestuurder, vindt het belangrijk dat je bij de start van iets nieuws met meerdere mensen aanvoelt dat het plan levensvatbaar is. "En dan het lef hebben om gewoon te beginnen." De Oosterkerk werd grondig verbouwd, er kwamen aparte ruimtes in de zijbeuken van de kerk. Vrijwel elke dag zijn er activiteiten. Die worden gedragen door ruim 120 vrijwilligers van wie pakweg de helft kerkelijk betrokken is. De activiteiten lopen uiteen: maaltijden, uitgifte van menstruatieproducten, films, een lezing op

zondag, repaircafé, muziek, een kindermiddag, te veel om op te noemen. Ook wordt De Windwijzer verhuurd aan derden, een belangrijke inkomstenbron.

Miranda Hoogeveen, coördinator diaconaal werk bij De Windwijzer, houdt op maandag een diaconaal spreekuur. Ze kijkt waar ze structurele hulp kan regelen, maar soms krijgen mensen ook heel concreet een bon mee van Kruidvat of Dirk. "Dat mensen die geen stem hebben een stem krijgen", zegt ze over haar drijfveer, "ik kan niet tegen onrecht." Als ze merkt dat de kinderen van de woensdagmiddagactiviteit honger hebben bij aankomst, krijgen ze eerst een tosti. Hoogeveen zwaait even later naar ouders met kinderen die binnendruppelen. Het zijn de gezinnen die deze zomer een weekje op vakantie gaan naar Vierhouten. Hoogeveen geeft hun een paklijst mee. "Want als je nooit op vakantie gaat, weet je niet altijd precies wat er mee moet."

Duidelijke plek

De voormalige Oosterkerk is nog steeds eigendom van de protestantse gemeente. De Windwijzer mag het gratis gebruiken, maar moet zelf voor het onderhoud zorgen. "Deze constructie heeft ook nadelen", licht Theo Werner toe. "Er hangt ons altijd boven het hoofd dat de kerk het gebouw kan verkopen. We zouden liever de garantie krijgen dat we het gebouw langdurig kunnen gebruiken of het als stichting overnemen. Het centrum loopt goed en heeft een duidelijke plek gekregen in de stad. Dat geeft weleens wrijving met de wijkgemeenten. Wij zouden actieve leden wegtrekken. Maar de insteek is gewoon anders. Wijkgemeenten hebben voornamelijk een pastorale insteek, gericht op de eigen gemeenschap. Hier ligt het accent naar buiten."

De geur van tomatensoep verspreidt zich door het gebouw. Het is bijna tijd voor de gratis soeplunch. Wat zijn nu goede herbestemmingen van kerkgebouwen? Werner: "Ik ben getrouwd in deze kerk, onze kinderen zijn er gedoopt; ja, ik heb wel iets van eerbied voor de historie van een kerkgebouw." Waar Van Dorp en hij het samen over eens zijn: de voorkeur voor een sociale functie bij een herbestemming. Bijvoorbeeld een filmhuis, een atelier, appartementen in tijden van woningnood. Of zoals hier: een gastvrije plek. Werner: "Iedereen is welkom, ongeacht het (on) geloof dat je hebt." 🐦

Meer informatie: dewindwijzer.nl

TIPS UIT VLAARDINGEN

1

Vind niet zelf het wiel uit. Ga naar plekken waar gemeenten een aansprekende herbestemming hebben gevonden voor hun gebouw. Wat kwamen ze tegen? Hoe hebben ze het aangepakt? Theo Werner: "Mensen kunnen hier altijd komen voor een rondleiding en een gesprek."

2

Zorg dat iets van de oorspronkelijke kerk zichtbaar blijft. In Vlaardingen zie je het orgel, de galerijen en voormalige kerkbanken die omgebouwd zijn tot boekenkasten. Miranda Hoogeveen: "Ouders van kinderen die hier komen zeggen: 'Het voelt hier zo fijn, het is vanbinnen nog een kerk.'"

3

Wees open, heb geen verborgen agenda. Bij De Windwijzer schromen ze niet om te zeggen dat deze plek van de kerk is. Er is een weekopening, een stiltecentrum. Tegelijk is het geen doorsnee kerk. Er zijn geen kerkdiensten en er vindt ook geen evangelisatie plaats.

4

Creëer een plek waar veel verschillende activiteiten zijn, voor verschillende groepen mensen. Dat geeft verbinding. Let wel op dat de onderdelen een geheel blijven. Het moeten geen eilandjes worden. Organiseer af en toe een activiteit voor alle vrijwilligers.